

● PETINDVAJSET LET TOVORNE POSTAJE MOSTE

Kakovosten dvig storitev

Najbrž v Sloveniji ni občine, kjer bi se zbralo »na kupu« toliko železničarjev, kot prav v naši. Med številnimi tozdi delovnih organizacij ŽG Ljubljana, ki so si v vzhodnem delu našega mesta našli prostor, je tudi Tozda za transport Moste. Na to lokacijo ob Kajuhovi cesti se je tovarna železniška postaja preselila iz Šiške pred 25 leti.

Vsak dan zapusti ali zavozi na tire železniške tovarne postaje Moste približno 500 vagonov; delavci s sodobno mehanizacijo razložijo 3000 ton raznega blaga na dan, naložijo pa ga 1500 ton. Dejavnost tega 780-članskega kolektiva je namreč razkladanje, prekladanje in nakladanje kosovnih pošilk. Gospodarske težave, ki pestijo našo družbo, vplivajo tudi na obseg njihovega dela. Predlani in lani so pretovorili manj pošilk kot prejšnja leta, podatki za letošnja prva dva meseca pa že kažejo na boljše. »Sicer pa smo se železničarji odločili za kvaliteten prevoz in ne toliko za

skih železničarjev sprejeli vrsto zamisli ŽG Ljubljana o boljši organizaciji tega prometa; tak pri-

karambolov, vendar dobro polovico ne po svoji krivdi; predlani pa je bilo nesreč kar še enkrat več.

Z modernizacijo pa ne postaja delo le varnejše, marveč tudi lažje. Prav v teh dneh je ŽG Ljubljana priključilo nov računalnik, s katerim bo povezan tudi

Pogled na železniško tovarno postajo v Mostah (Foto: Arhiv Tozda za transport Moste)

mer so kazni za zamude vlakov.

Z boljšo disciplino in večjim nadzorom so prav lani na tovarni postaji v Mostah izredno povečali varnost. Dolga leta nazaj so vsako leto beležili okoli 50 iztirjenih vagonov, predlani so jih le še 28, lani 12. Tudi njihovi tovarnjaki, ki jih imajo kar precejšnje število, saj industrijskih tirov nima vsaka delovna organizacija, so se v letu 1985 varneje obnašali na cestah kot prej. Imeli so le 26

Tozda za transport Moste; tako jim bo vedno na voljo hitra in točna informacija o vagonih in pošilkah na tirih njihove postaje. Radi pa bi se opremili še z UKV oddajniki; le-ti bi jim med drugim omogočali tudi radijsko zvezo z njihovimi kamioni, ki vozijo v okolici.

Zaradi narave dela je med zaposlenimi v tem tozdu okoli 70 odstotkov ne kvalificiranih, polkvalificiranih in kvalificiranih delavcev. Že takoj ob preselitvi na novo lokacijo so poskrbeli za tople obroke hrane. Zdaj lahko vsi tisti, ki prebivajo v samskih domovih, tudi takrat, kadar ne delajo, prihajajo na malice, kosila ali večerje v njihovo menzo. Vsak delavec ima tudi možnost preživeti letni ali zimski dopust v njihovih domovih na morju ali v Kranjski gori. Vsako leto pošljejo 20 delavcev na rekreativni oddih. Ta skrb za zaposlene je še toliko pomembnejša, ker so

osebni dohodki v tem tozdu nizki, nižji kot je povprečje za Slovenijo.

Vsako leto 15. aprila, ob obletnici velike železničarske stavke na Zaloški cesti, povabijo na obisk upokojenece svojega tozda. Skupaj se udeležijo slovesnosti ob spomeniku. Ob pogostitvi, ko je priložnost za pogovor, nanese beseda tudi na nizke pokojnine nekdanjih delavcev tega železniškega tozda. Pravijo, da ima marsikateri upokojenec ob njih solze v očeh.

D. J.

● XI. KONGRES ZSS

Dogovor delavskega razreda

Enajsti kongres zveze sindikatov Slovenije je sicer končan, pred nami pa so pomembne naloge, ki so jih še posebej poudarili delegati v razpravah.

Iz naše občine je sodelovalo na kongresu 17 delegatov. Kar 6 razpravljalcev je aktivno obogatilo predlog resolucije s svojimi prispevki o položaju delavcev v agroživlilstvu, gradbeništvu, zdravstvu ter vzgoji in izobraževanju.

Edini delegat, ki je na kongresu posebej opozoril na problematiko stanovanjske gradnje in neustrezno cenovno politiko, je bil delegat iz našega združenega dela. Poudaril je, da gradbeni ozdi niso edini povzročitelji nenehnih podražitev stanovanjske gradnje ter pozval vse udeležence stanovanjske gradnje k smotnejšemu načrtovanju, ki bo omogočalo tudi hitrejšo gradnjo. Eden naših delegatov pa se je odločno zavzel za podporo sindikata le takim ukrepom ekonomske politike, s katerimi bomo manjšali inflacijo in s tem tudi koristi, ki jih le-ta prinaša nekaterim družbenim subjektom.

Res je, da so delegati zelo nazorno prikazali položaj delavcev v posameznih dejavnostih, ki je v večini zaskrbljujoč, vendar ne moremo enajstega kongresa označiti s »kongresom tamenja«.

Delegati kongresa so se v imenu vseh članov ZS dogovorili za odgovorno uresničevanje nalog tako, da bomo vsi člani najpoznejše do naslednjega kongresa lahko ugotovili, da smo hoteli, znali in zmogli.

Občinski svet ZS Lj. Moste-Polje

Akcija zaključni računi 1985

O akciji sindikata Zaključni računi 85, katere osnovni namen je spodbuditi in usposobiti delavce za to, da na zborih po vseh poprejšnjih obravnavah na razširjenih sejah IO OO ZS preverijo rezultate gospodarjenja, smo že mnogo napisali. Prav pa je, da zdaj, ko so zaključni računi že sprejeti, izpostavimo nekatere ozide, ki so se tej akciji s svojimi aktivnostmi angažirano odzvale (npr. Blagovno transportni-center, GP Figovec, Ona-On, Givo, Emona — Interna banka, OŠ Karel Destovnik-Kajuh, VVO O. Zupančiča, HP Kolinska, Gradis — Interna banka in Obrat gradbenih polizdelkov), pa tudi tiste, ki ji niso posvečale posebne pozornosti (npr. Totra, Žima, Kmetijska zadruga Dobrunje in VVO Angele Očepek).

Ko ocenjujemo potek obravnav zaključnih računov, lahko predvsem ugotovimo:

— da so bili pripomočki za pripravo in izvedbo akcije ocenjeni kot dobra podlaga in pomoč pri aktivnostih ob celotni akciji. Menimo pa, da so bili pripomočki premalo uporabljeni; — da se še vedno prevečkrat zgolj formalno lotimo obravnave in sprejemanja zaključnih računov in temu primerne so tudi (ne-) aktivnosti osnovnih organizacij ZS. Število konfliktnih situacij narašča, pri čemer lahko ugotavljamo, da družbenopolitične organizacije in drugi dejavniki v ozidju niso dovolj angažirani delovali — kljub povečani problematiki;

— da priprava poslovnih poročil in s tem razprava kasni tudi iz neupravičenih razlogov. Posledica je tako nemožnost predhodne razprave in odločanja na ravni organov družbenopolitičnih organizacij;

— zelo slaba udeležba na okroglih mizah kaže, da nekateri

predsedniki še vedno sodijo, da je predhodno izobraževanje odveč. Predlagamo delavski univerzi Boris Kidrič, da predavatelji na teh seminarjih tematiko bolj približajo nivoju in zahtevam udeležencev, in to tako po družbenopolitični kot po strokovni plati;

— da morajo predsedniki IO OO ZS v večji meri pozivati zadolžene člane na obravnavo in tudi dostavljati povratne informacije na občinski svet ZS.

— da v ozidju, kjer periodično spremljamo in obravnavamo rezultate poslovanja, tudi akcijo zaključni računi dobro izpeljejo, kjer pa temu ni tako, tudi obravnava zaključnih računov ni zadovoljivo opravljena. To nedvomno pomeni, da se vsi zadolženi akterji še ne zavedajo dovolj vseh svojih nalog pri tem.

IVAN LUKMAN

● JANUARJA LETOS

Gospodarska gibanja v ljubljanski regiji

V letošnjem januarju je bil izvoz v primerjavi z istim obdobjem lani za 96 % večji, in to na konvertibilnem trgu za 69 % na klirinškem trgu za 184 %.

Ljubljanska regija je januarja 1986 izvozila za 57 milijonov dolarjev blaga, od tega na konvertibilni trg za 38 milijonov dolarjev in na klirinški trg za 19 milijonov dolarjev blaga.

Vendar velja ob tem poudariti, da primerjava z januarjem preteklega leta ne daje realne slike o povečanju izvoza; lanski januar je imel zaradi izredno ostrega mraza in težav v transportu blaga večji izpad izvoza kot ostali meseci. Če namreč letošnji januarski izvoz primerjamo z decembrom 1985, ko je bil dosežen izreden izvoz, ugotovimo na konvertibilnem področju zmanjšanje za 29 % in na klirinškem za 45 %.

Stopnja pokritja (izvoz v primerjavi z uvozom), ki je lani januarja znašala 44,8 %, se je v letošnjem januarju dvignila na 67,3 %, vendar je še vedno mnogo slabša od povprečne stopnje pokritja v letu 1985, ki je znašala 80,8 %.

Največji januarski izvozniki na konvertibilno področje so naslednji ozdi: Iskra Commerce za elektrooptiko (1359 mio din), HP Univit (400 mio din), Industrija usnja Vrhnika — toz Usnjarna (298 mio din), Energoinvest — Tovarna transformatorjev (295 mio din), Mercator — toz Slovenija sadije ZT (293 mio din). Lek — toz Farmacija (234 mio din), Papirnica — toz Tehnični papir Vevče (230 mio din), Mladinska knjiga — toz Tiskarna (223 mio din), Mercator — toz Contal (218 mio din) in Polikem — toz Kemija — impex (215 mio din).

Na klirinškem področju sta se v januarju posebno odrezala dva izvoznika, ki sta skupaj ustvarila 43 % klirinškega izvoza regije: Riko — toz Riko — stroj (1.100 mio din) in Litostroj — toz Prodaža (1.060 mio din).

Industrijska proizvodnja ljubljanske regije je za 1,8 % (prav tako kot republiška) večja od industrijske proizvodnje v januarju

1985 in za 18 % manjša od decembrske. Zaostajanje za decembrsko proizvodnjo je bilo v regiji večje kot v republiki, ki izkazuje v letošnjem januarju 11 % manjšo proizvodnjo kot v lanskem decembru.

15 panog od skupaj 27 ima v letošnjem januarju večjo fizično proizvodnjo kot v januarju 1985, med njimi pa izstopajo: proizvodnja usnjene obutve in galanterije, proizvodnja raznovrstnih izdelkov, predelava neželeznih kovin, predelava kemičnih izdelkov, proizvodnja bazičnih kemičnih izdelkov, proizvodnja prometnih sredstev, proizvodnja kamna, gramoza in peska, proizvodnja pijač, proizvodnja usnja in krzna ter proizvodnja živilskih proizvodov.

Regijske fizične zaloge so rasle veliko hitreje od republiških in so letos januarja za 12,6 % večje kot januarja 1985, medtem ko so v republiki za 2,7 % manjše kot januarja 1985. Tudi glede na decembar so v republiki zaloge manjše za 10 %, v ljubljanski regiji pa samo za 3 %.

V primerjavi z lanskim januarjem je v začetku tega leta boljše oskrbljenost z domačimi in uvoženimi materiali, v primerjavi z mesecem decembrom pa je oskrbljenost slabša. Decembra je bilo 61 % ozdov zadovoljnih z domačo oskrbo, januarja 59 %. Pri uvoženem reprodukcijskem materialu je bilo decembra zadovoljnih 43 %, januarja letos 38 %. Oskrba z električno energijo je več kot odlična (99 % zadovoljnih), prav tako oskrba z embalažo, plini in prometnimi sredstvi.

Naročila pa so slabša kot januarja in decembra 1985. Z naročili na domačem trgu je bilo januarja 1985 zadovoljnih 70 % ozdov, letos samo 67 %; z naročili za izvoz je bilo lani zadovoljnih 50 % ozdov, letos pa 48 %.

Iz Obvestil Lj. Indok centra

● DRUŽBENI PRAVOBRANILEC SAMOUPRAVLJANJA LJUBLJANE UGOTAVLJA

Družbenoekonomski odnosi in varstvo družbene lastnine

Družbeni pravobranilec samoupravljanja Ljubljana je v nekaterih organizacijah združenega dela analiziral samoupravno ureditev in uresničevanje družbenoekonomskih odnosov. Ugotovitve so bile podobne kot v preteklih letih, tj. da v organizacijah združenega dela ne sprejemajo vseh z zakonom predpisanih planskih aktov, če pa so jih sprejeli, jih niso prilagajali nastalim gospodarskim razmeram. Zaradi tega delavci niso imeli zakonite podlage za oceno rezultatov svojega dela in poslovanja organizacij združenega dela ter ustreznih usmeritev za odločanje pri razporejanju dohodka.

S pomočjo službe družbenega knjigovodstva je družbeni pravobranilec samoupravljanja ugotovil, da so v nekaterih organizacijah in skupnostih opuščali z zakonom določeno spremljanje in evidentiranje poslovnih dogodkov. Posledice neurejenega finančno-materialnega poslovanja ter nekontroliranega in sprotnega odločanja o uporabi sredstev za različne namene so neresnični periodični obračuni in zaključni računi.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja nadalje ugotavlja, da v nekaterih organizacijah združenega dela ne spremljajo izvrševanja samoupravnih sporazumov o skupnem prihodku skupnih naložb ali o poslovnno-tehničnem sodelovanju, oziroma te problematike ne obravnavajo v poročilih o rezultatih dela in poslovanja organizacij združenega dela. Delavci torej niso seznanjeni z realizacijo sklenjenih samoupravnih sporazumov, kar pomeni, da jim rezultati dela z združenimi sredstvi niso znani, prav tako pa tudi ne problemi in morebitna škoda, ki je, oziroma bi nastala zaradi neizvajanja prevzetih obveznosti. O učinkih sklenjenih samoupravnih sporazumov se razpravlja šele, ko v organizacijah združenega dela prihaja do hujših motenj v poslovanju ali celo do izgub ter zaradi tega skajleni tudi samoupravni odnosi. Takrat se tudi razpravlja o funkcioniranju delovne organizacije ali sozda o uresničevanju ciljev združevanja.

Da bi se izognili opisanih posledic, bi morali poslovodni organi skrbeti za pravočasno, popolno in resnično informiranje delavcev o rezultatih dela in poslovanja, ki so prav gotovo odvisni tudi od realizacije sklenjenih samoupravnih sporazumov in od re-

zultatov dela pri uporabi združenih sredstev.

V primerih, ko je družbeni pravobranilec samoupravljanja ugotovil pri razpolaganju z družbenimi sredstvi nezakonitost in nepravilnosti, je terjal od delavskih svetov, da uporabljajo in razpolagajo z družbenimi sredstvi skladno z njihovo naravo in namenom, da preprečijo oškodovanje družbenih interesov, da poslovodni organi zagotovijo zakonito podlago za samoupravno in poslovno odločanje ter da za nastalo stanje ugotavljajo odgovornost. Če predlagani ukrepi ne bi bili sprejeti, bi družbeni pravobranilec samoupravljanja predlagal občinski skupščini, da uvedejo začasne ukrepe družbenega varstva.

Z organizacijami, ki so v preteklem letu poslovale z izgubami, se družbeni pravobranilec samoupravljanja Ljubljana ni posebej ukvarjal, ker so jih obravnavali in sprotne ukrepe izvršili sveti občinski skupščini. V posameznih primerih, ko je šlo za organizacije združenega dela, v katerih so bili predlagani začasni ukrepi družbenega varstva, pa se je v okviru svojih pristojnosti vključeval tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja ponovno opozarja na pojave, ko posamezni delavci sklepajo pogodbe z organizacijami združenega dela neposredno ali prek posrednikov za dela iz dejavnosti svoje organizacije združenega dela. Prek posrednikov sklepajo pogodbe ponavadi z lastnim ozdom, in to tudi za dela, ki po svoji vsebini sodijo v njihovo delovno dolžnost. Tako se dogaja, da si s pogodbami o delu, avtorskimi pogodbami in s pogodbami o

dolgoročnem tehničnem sodelovanju in podobnim posamezni delavci prisvajajo delo in prodajajo znanje, ki so ga pridobili v OZD. Predmeti takšnih pogodb so celo tehnološki postopki, na katerih temelji proizvodni proces organizacije, kjer so zaposleni.

V primerih, ko delavec prisvoji izdelek, ki ga je izdelal v tovarni, se to normalno pojmuje kot nezakonito odtujevanje družbene lastnine. Če pa delavec prisvoji tehnološki postopek ali del tega postopka, ki ga je v ozdu razvil ali izpopolnil, oziroma prodaja znanje, ki ga je pridobil z delom v rednem delovnem razmerju in na osnovnih sredstvih ozda, kjer je zaposlen, pa temu ni tako. Znanje, ki je podlaga za nemoteno izvajanje delovnega procesa in za celotni družbeni razvoj, se v opisanih primerih ne obravnava kot družbena lastnina.

Takšni pojavi se v večini primerov ne sankcionirajo, ukrepanje na tem področju pa se pojmuje kot napad na inventivno dejavnost.

Mnenje je tudi, da se tak način sodelovanja dopušča zato, ker delavci, ki delajo na tem področju, za svoje delo niso ustrezno nagrajevani in si z individualno prodajo znanja zagotavljajo »pravično« nadomestilo za svoje inovacije, s tem pa tudi kompenzirajo, po njihovi oceni, nizke osebne dohodke iz rednega delovnega razmerja, kar je nezakonito.

Omenimo naj, da takšnih nadomestil niso deležni vsi delavci, ki dejansko prispevajo k razvoju neke tehnologije in njenih izboljšav, ampak v večini primerov le tisti, ki bi po svoji dolžnosti morali skrbeti za zakonito poslovanje in nagrajevanje delavcev v lastni organizaciji združenega dela kot tudi za zakonito urejanje odnosov med organizacijami združenega dela. Opisani pojavi niso značilni le za organizacije združenega dela iz gospodarstva.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja Ljubljana v svojih poročilih že nekaj let opozarja na te pojave. V organizacijah združenega dela, kjer je ugotovil tovrstne nepravilno-

sti, je deloval tako, da je od pristojnih organov terjal odpravo opisane anomalije in odnose med organizacijami združenega dela na tem področju uredijo skladno z zakonom, višino osebnih dohodkov pa urejajo na podlagi pravilnika in v odvisnosti od delavčevega prispevka k dohodku organizacije združenega dela, v kateri je sklenil delovno razmerje.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja tudi meni, da je zakonitost na tem področju možno zagotoviti le z usklajenim in hkratnim delovanjem vseh pristojnih družbenih dejavnikov ter z nagrajevanjem po delu in rezultatih dela, še posebno pa inventivnega in kreativnega dela na podlagi samoupravno sprejetih meril in kriterijev v organizacijah združenega dela.

(Iz poročila družbenega pravobranilca samoupravljanja za območje ljubljanskih občin in za občini Grosuplje in Litija)

● Popravek

V prispevku Prostorske in materialne razmere šol so tudi v naši občini različne, objavljenem v letošnji 3. številki Naše skupnosti 26. februarja na tretji strani, je v odstavku, ki govori o interesnih dejavnostih, prišlo do nekaterih napačnih podatkov. V prispevku je namreč zapisano: »Vanje je vključenih, če verjamemo podatkom, okoli 93 odstotkov vseh učencev. To zavidljivo število nekoliko kaže dejstvo, da na vseh osnovnih šolah to ni tako uspešno. Na OŠ Edvarda Kardelja sodeluje v teh dejavnostih le 305 šolarjev od 1293.« Pravilno pa bi se moralo glasi, da od 802 učenca, kolikor jih obiskuje OŠ Edvard Kardelj v Polju (v tej in v nadaljnjih številkah niso upoštevane podružnične šole), hodi k interesnim dejavnostim 497 šolarjev, 305 pa jih vanje ni vključenih. Osnovni šoli Edvarda Kardelja in bralcem se opravičujemo za neljubo pomoto.